

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kábrtovou ve věci

žalobce: **P. Z.**
zastoupen JUDr. Josefem Kopřivou, advokátem advokátní kanceláře
se sídlem Vodičkova 709/33, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Česká republika – Ministerstvo vnitra**
orgán nemocenského pojištění
PO BOX 122, 140 21 Praha 4

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 7. 2021, čj. MV-79636-3/OSZ -2021,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou napadeným rozhodnutím bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí orgánu I. stupně – vedoucího odboru personálního Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje ve věcech nemocenského pojištění ze dne 3. května 2021, čj. KRPH-24100-8/ČJ-2021-0500OP, o nepřiznání nemocenského za dobu od 1. ledna 2021 do 14. ledna 2021, rozhodnutí orgánu I. stupně bylo potvrzeno.

2. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí plyne, že žalobce, který byl do 31. prosince 2020 ve služebním poměru příslušníka Policie ČR, podal žádost o doplacení nemocenského za prvních 14 dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti. Žalobce byl vyzván k doplnění podání, neboť z tohoto nebylo zřejmé, zda žádá o doplacení služebního příjmu v nemoci nebo o doplacení nemocenského. Žalobce sdělil, že žádá o doplacení nemocenského.
3. Dne 3. 5. 2021 bylo vydáno rozhodnutí orgánu I. stupně, kterým žadateli nebyl přiznán nárok na nemocenské za období 1. 1. 2021 – 14. 1. 2021, a to dle §§ 23 a 26 odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění (dále jen „zákon o nemocenském pojištění“), tedy za prvních 14 dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti.
4. V žalobou napadeném rozhodnutí pak žalovaný uvedl, že dle § 14 až § 17 zákona o nemocenském pojištění, upravujících obecné podmínky nároku na dávky je stanoveno, že nárok na dávku vzniká, jestliže podmínky pro vznik nároku na dávku byly splněny v době pojištění. V případě nemocenského platí, že tato dávka náleží též, jestliže ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti došlo po zániku pojištění v ochranné lhůtě. Dle § 23 cit. zákona má nárok na nemocenské pojištěnec, který byl uznán dočasně práce neschopným, trvá-li dočasná pracovní neschopnost déle než 14 kalendářních dnů, z uvedené zásady neplatí žádná výjimka. Za pojištěnce se dle § 3 písm. a) považuje též fyzická osoba po zániku pojištění, pokud jí plyne ochranná lhůta, uplatňuje nárok na dávku, nebo dávku pobírá. Žalobcova dočasná pracovní neschopnost vznikla dne 1. 1. 2021, dle ust. § 15 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění nemocenské náleží též, jestliže ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti došlo po zániku pojištění v ochranné lhůtě. Ochranná lhůta činí v případě žalobce 7 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění a prvním dnem běhu této lhůty je 1. 1. 2021, tedy den po dni skončení služebního poměru a současně den vzniku jeho dočasné pracovní neschopnosti. Podpůrčí doba pak u nemocenského začíná 15. kalendářním dnem trvání dočasné pracovní neschopnosti a končí dnem, jímž končí dočasná pracovní neschopnost, pokud nárok na nemocenské trvá až do tohoto dne, nejdéle však po dobu 380 kalendářních dnů ode dne vzniku dočasné pracovní neschopnosti (zde odkaz na § 26 odst. 1 cit. zákona).
5. Žalovaný argumentoval tím, že zákon stanovuje u nemocenského stejnou délku podpůrčí doby, bez ohledu na to, zda ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti došlo za trvání pojištění či v ochranné lhůtě, zákon nerozlišuje, zda je pojištěnci v prvních 14 dnech dočasné pracovní neschopnosti finančně kompenzován ušlý výdělek či nikoliv. Žalovaný poukázal na znění právní úpravy, platné do 31. 12. 2008, podle něhož náleželo nemocenské již od prvního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti, s novým zákonem byla povinnost finančně zabezpečit pojištěnce v prvních 14 dnech dočasné pracovní neschopnosti přenesena na zaměstnavatele. Uvedl, že cit. změna měla více zainteresovat zaměstnavatele na vývoji nemocnosti a úrazovosti, vést k důslednější kontrole její opodstatněnosti a účinnějšímu postihu případů zneužívání.
6. Žalované rozhodnutí se dále vyjádřilo k námitce žalobce o karenční době tak, že v posuzované věci se o karenční dobu nejedná, jedná se o dobu, která není v zákoně o nemocenském pojištění vůbec řešena. Správní orgán připomněl znění čl. 26 odst. 3 Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 130, o léčebně preventivní péči a dávkách v nemoci, kdy jestliže zákonodárství členského státu stanoví, že nemocenské se poskytuje až po vypršení čekací doby, tato doba nesmí přesahovat první tři dny, po které je zastaven výdělek. V důvodové zprávě k zákonu o nemocenském pojištění je pak uvedeno, že karenční doba není u nemocenského stanovena. To však na případ žalobce nedopadá,

neboť výdělek nebyl zastaven, ale došlo k ukončení zaměstnání (skončení služebního poměru). Současná platná právní úprava nemocenského pojištění karenční dobu nezná.

7. Žalovaný v rozhodnutí reagoval i na námitku žalobce, který v odvolání namítal, že pokud by 14 denní čekací doba byla vztažena na pojištěnce, který nemá nárok na náhradu mzdy, ani na jiné peněžité plnění v době pracovní neschopnosti, byl by takový pojištěnec ponechán bez prostředků na živobytí, což považoval za rozporné s ústavním právem na přiměřené hmotné zabezpečení při nezpůsobilosti k práci, stanoveným čl. 30 Listiny základních práv a svobod. Uvedl, že mu nepřísluší posuzovat soulad zákona s ústavním pořádkem ČR. Žalovaný rovněž připomněl znění ust. § 16 písm. b) zákona o nemocenském pojištění, dle něhož nemá nárok na výplatu nemocenského pojištěnec za dobu, po kterou mu náleží podle zvláštních právních předpisů ze zaměstnání, z něhož tyto dávky náleží, nadále započitatelný příjem. Vzhledem k tomu, že příslušníkovi se v době neschopnosti ke službě poskytuje služební příjem po dobu jednoho měsíce, nelze zahájit výplatu nemocenského od dřívějšího data. Žalovaný odkázal na komentované znění zákona o nemocenském pojištění: ŽENÍŠKOVÁ, Marta; PŘIB, Jan. Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady, 10. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2018, str. 94: „I v případě, že náhrada mzdy nenáleží, lze nemocenské poskytnout až od 15. dne trvání PN“.

II. Žalobní argumentace

8. V žalobě žalobce uvedl, že dne 31. 12. 2020 byl propuštěn ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. m) zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen „zákon č. 361/2003 Sb.“). V rámci 7 denní ochranné lhůty se stal práce neschopným a poukazuje na znění § 15 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění, dle něhož náleží nemocenské, jestliže ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo k nařízení karantény došlo po zániku pojištění v ochranné lhůtě. Přesto mu bylo nemocenské poskytnuto až po uplynutí 14 dnů, a to s odkazem na § 26 zákona o nemocenském pojištění, dle něhož podpůrná doba u nemocenského začíná 15. kalendářním dnem trvání dočasné pracovní neschopnosti, s tím, že v období od 1. do 14. dne dočasné pracovní neschopnosti dostává pojištěnec náhradu mzdy od svého zaměstnavatele, a proto, že žalobce nemá zaměstnavatele, náhrada mzdy mu nenáleží a nemocenské lze poskytnout od 15. dne pracovní neschopnosti.
9. Žalobce dále uvedl, že žalovaný argumentoval mj. i tím, že zákon v § 14 – 17 upravuje obecné podmínky pro poskytování dávek nemocenského pojištění a v § 23 – 31 pak konkrétní podmínky pro poskytování nemocenského, obě hlavy jsou zařazeny v části třetí tohoto zákona (dávky) a z tohoto důvodu je nutné nárok na výplatu nemocenského posuzovat z hlediska podmínek stanovených v obou částech a nelze ho posuzovat a aplikovat samostatně. V odvolání tedy žalobce vznesl námitku tzv. karenční doby i to, že s ohledem na to, že se ocitl zcela bez jakéhokoliv příjmu, nastala situace, rozporná s ústavním právem na přiměřené hmotné zabezpečení při nezpůsobilosti k práci, vyplývajícím z čl. 30 Listiny základních práv a svobod.
10. Žalobce s následným výkladem zákona žalovaným nesouhlasí a je přesvědčen, že bylo zapotřebí v jeho případě vycházet z dikce § 14 a 15 zákona o nemocenském pojištění – nárok na dávku vzniká, jestliže podmínky pro vznik nároku na dávku byly splněny v době pojištění a že nemocenské náleží též, jestliže ke vzniku dočasné pracovní

neschopnosti nebo k nařízení karantény došlo po zániku pojištění v ochranné lhůtě. Je přesvědčen, že na situaci, kdy nemocenské v prvních 14 dnech neschopnosti nenahrazuje náhrada mzdy, nelze aplikovat stejná pravidla. Ochrannou lhůtu chápe tak, že jejím smyslem je to, aby bývalý pojištěnec nezůstal bez finančních prostředků, a to po dobu, než získá nemocenské pojištění z jiného zaměstnání, jemu nebyl výdělek zastaven za trvání zaměstnání, ale byl ukončen z důvodu skončení služebního poměru.

11. Ke sdělení žalovaného, že není oprávněn posuzovat soulad zákona s ústavním pořádkem ČR, žalobce namítl, že zásada ústavnosti je základním principem pro rozhodování správních orgánů a poukázal na náleží Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. II. ÚS 2732/15, v němž je uvedeno: „Interpretace zákonných a podzákonných právních norem, která nešetří základní práva v co nejvyšší míře, při současném dodržení účelu aplikovaných právních norem, anebo výklad, jenž je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, pak znamenají porušení základního práva či svobody“.
12. Žalobce dále uvedl, že zákon č. 361/2003 Sb., není předpisem, který by upravoval sociální zabezpečení v době prvních 14 dnů dočasné pracovní neschopnosti. Namítl nesprávné zjištění skutkového stavu věci, toto vedlo k chybnému právnímu posouzení a navrhl zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení. Žádal náhradu nákladů řízení.

III. Vyjádření žalovaného

13. Žalovaný podal své písemné vyjádření ve věci dne 16. 8. 2021, uvedl, že plně odkazuje na odůvodnění svého rozhodnutí, toto pak doplňuje tak, že si je vědom toho, že gramatický výklad ustanovení právního předpisu není jediný možný, nicméně pokud zákon o nemocenském pojištění jednoznačně stanoví, že nemocenské náleží bez dalšího od 15. dne dočasné pracovní neschopnosti, nemůže správní orgán věc vyložit tak, že v některých případech tato úprava neplatí. Stejný názor je vyložen v komentovaném znění zákona, jak žalovaný citoval ve svém rozhodnutí.
14. Žalovaný odkázal na rozsudek Krajského soudu v Ostravě čj. 20 Ad 2/2020-16, také ve věcech nemocenského pojištění, který uvedl: „Rozšiřující interpretaci § 32 odst. 5 zákona o nemocenském pojištění, kterou předestírá stěžovatelka, není možné přijmout. Zde Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) upozorňuje na názor zastávaný též Ústavním soudem, že v oblasti předpisů sociálního zabezpečení je třeba dospět k jednoznačnému výkladu rozsahu nároku či povinnosti a není možné použít rozšiřující výklad právních předpisů. Nárok na dávku.... je možné přiznat jen tehdy, jsou-li splněny všechny zákonem stanovené podmínky. Rozšiřující výklad zákonných podmínek vzniku nároku by byl v rozporu se zájmy ostatních pojištěnců“. (srovnej náleží Ústavního soudu ze dne 12. 12. 2000, sp. zn. II. ÚS 376/2000. Žalovaný pak s odkazem i na další rozhodnutí Ústavního soudu připomíná i závěry rozhodnutí NSS ze dne 29. 9. 2015, čj. 4 Ads 187/2015-26, odst. 18. Z uvedených rozhodnutí lze dovodit, že je v pravomoci zákonodárce, aby rozsah poskytování sociálního zabezpečení vymezil v zákoně, přičemž není nutné, aby sociální dávky byly poskytovány ve všech myslitelných situacích.
15. Žalovaný nemá pochybnosti o tom, že zákon č. 361/2003 Sb., je právním předpisem, který upravuje zabezpečení příslušníků v době prvních 14 dnů dočasné pracovní neschopnosti, když v jeho ustanovení § 124 odst. 5 písm. a) je stanoveno, že příslušníkovi se poskytuje služební příjem po dobu prvního měsíce neschopnosti ke službě nebo

nařízené karantény, nebo podle písm. b) nejdéle po dobu 12 měsíců od počátku neschopnosti ke službě, jde-li o neschopnost ke službě v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání. Na tom nemůže nic změnit ani to, že právní úprava jde nad rámec prvních 14 dnů dočasné pracovní neschopnosti, a příslušníkům je poskytováno nadstandardní zabezpečení v době nemoci po delší dobu. V té době potom nemocenské nenáleží na základě ustanovení § 16 písm. b) zákona o nemocenském pojištění.

16. Žalované rozhodnutí považuje žalovaný za správné a zákonné a navrhuje proto zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

IV. Replika žalobce

17. Žalobce ve své replice ze dne 2. 9. 2021 namítal, že se nedožadoval rozšiřujícího výkladu předpisu, ale poukazoval na to, že bývalý příslušník po zániku pojištění je samostatnou kategorií pojištěnců ve vztahu k těm příslušníkům, kteří se stali neschopnými služby za trvání pojištění. Podle jeho přesvědčení nelze rozumně odůvodnit, proč mají obě kategorie zcela rozdílné zabezpečení v době neschopnosti a odkaz žalovaného na rozhodnutí NSS (viz bod 14) považuje za nepřipadný. Žalobce nebyl v situaci, kdy by se dávky domáhala osoba, která nebyla vůbec pojištěna, ale v situaci, kdy měl díky ochranné lhůtě mít stejné postavení jako pojištěnec.
18. Žalobce poukázal na princip právní jistoty a zásadu legitimního očekávání, na znění ustanovení § 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád a s tím související některá rozhodnutí Ústavního soudu, s tím, že argumentace žalovaného o výhodnějším postavení příslušníka ve služebním poměru v době pracovní neschopnosti s případem nesouvisí.

V. Posouzení věci krajským soudem

19. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů podle části třetí, hlavy první a druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“). O věci rozhodl bez nařízení jednání, neboť byly splněny podmínky ust. § 51 s.ř.s.
20. Krajský soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že argumentaci žalobce nelze přisvědčit. Pokud žalobce namítal, že jeho situace je obdobná situaci pojištěnce – příslušníka bezpečnostního sboru, jehož služební poměr trvá, krajský soud uvádí, že tomu tak není a být nemůže. Nelze přehlédnout, že trvání nemocenského pojištění je vázáno na odvod pojistného, kdy taková situace u žalobce skončila dnem 31. 12. 2020, spolu s ukončením jeho služebního poměru. **Dnem 1. 1. 2021 tak již žalobce byl v režimu ustanovení § 15 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění, kdy nemocenské náleží též, jestliže ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo k nařízení karantény došlo po zániku pojištění v ochranné lhůtě.**
21. Jak dále vyplývá z ust. § 26 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění podpůrná doba u nemocenského začíná 15. kalendářním dnem trvání dočasné pracovní neschopnosti, argumentaci žalobce tak nelze podpořit žádným z ustanovení cit. zákona, a krajský soud plně odkazuje naopak na argumentaci žalovaného, která je bezchybná a souladná s platnou právní úpravou. Souladné pro aplikaci na případ žalobce je i podřazení jeho věci pod judikaturu soudů, a to včetně citovaných nálezů Ústavního soudu, kterou připomněl k podpoře svých závěrů žalovaný správní orgán, jak soud uvedl v bodě 14.

22. Uvedený závěr krajského soudu pak zcela jistě není v rozporu ani se zněním čl. 30 Listiny základních práv a svobod, z jehož odst. 1 vyplývá právo na přiměřené hmotné zabezpečení občana při nezpůsobilosti k práci. Občané – pojištěnci, náležející do okruhu pojištěných osob dle § 5 zákona o nemocenském pojištění, jsou hmotně zabezpečeni dle cit. zákona, a jak plyne z výše uvedených skutečností, žalobce se nacházel dnem 1. 1. 2021 v režimu ustanovení § 15 odst. 1 tohoto zákona a lze na něj tak vztáhnout nárok, plynoucí z trvání podpůrčí doby, kdy nárok na nemocenské počíná 15. kalendářním dnem trvání dočasné pracovní neschopnosti. Jak žalovaný odkázal na další ustanovení zákona č. 361/2003 Sb., příslušníci bezpečnostních sborů jsou zabezpečeni v době nemoci příznivěji, žalobce však dne 1. 1. 2021 již příslušníkem bezpečnostního sboru nebyl, uvedená právní úprava se tak již na něho nemohla vztahovat. V jeho případě, pokud by vyhověl předpisům o sociálním zabezpečení, by tak mohl přicházet v úvahu nárok, o němž hovoří případně odst. 2 Listiny, tedy, že každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek, což však již nemůže být předmětem současného řízení.
23. Krajský soud po pečlivém zvážení situace žalobce dospěl k závěru, že jeho žaloba je na základě výše uvedených skutečností nedůvodná a proto ji zamítl, v souladu s ustanovením § 78 odst. 7 s.ř.s.

VI. Náhrada nákladů řízení

24. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s, když žalobce nebyl ve věci úspěšný a žalovaný náhradu nákladů řízení neúčtoval.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 30. ledna 2023

JUDr. Jana Kábrtová v. r.
samosoudkyně